

De cavalerie door de eeuwen heen

1600

Ridder te paard

De Nederlandse cavalerie werd in de Tachtigjarige Oorlog opgericht door prins Willem van Oranje. De Staatse Ruitertij bestond uit lansiers, kurassiers en bereden harquebusiers. Deze cavaleristen droegen middeleeuws aandoende harnassen met lansen, zwaarden, sabels, en geweren en pistolen.

Beeld: 400 jaar cavalerie

1799

De Bataafse Ruitertij

In de 18de eeuw kwam het onderscheid tussen de zware cavalerie (stootkracht) en de lichte (verkenners) en werden kleurrijke uniformen ingevoerd. Ten tijde van de vazelstaat de Bataafse Republiek vochten Nederlandse cavaleristen met de Fransen. Enkele jaren later stonden zij tegenover Napoleon bij Waterloo en Quatre-Bras.

Beeld: NIMH, Jan Hoynck van Papandrecht

1914

Mobilisatie WOI

In de 19de eeuw waren de paarden door automatische wapens van het slagveld verdreven en deden alleen nog dienst als vervoermiddel. In 1914 werden de vier cavalerieregimenten op oorlogssterkte gebracht. Omdat Nederland zich tijdens de Eerste Wereldoorlog afzijdig kon houden, werd er niet gevochten.

Beeld: NIMH

1922

Huzaar op de fiets

In de economische crisis van het interbellum werd fors op defensie bezuinigd. Regimenten werden gehalveerd en paarden vervangen door fietsen. Om zich te onderscheiden hielden de cavaleristen op de fiets zelfs hun sporen aan. Die gebruikten ze als rem, door ze tussen de spaken van de doortrappers te steken.

Beeld: Cavaleriemuseum

1936

Beëdiging prins Bernhard

Na zijn verlovning met prinses Juliana werd Bernhard van Lippe-Biesterfeld benoemd tot luitenant-ter-zee en ritmeester van de cavalerie. Hij onderging die beëdiging in het traditionele cavalerie-uniform, de atilla. Zijn functies waren overigens à la suite, ceremonieel, maar hij zou zich opwerpen als beschermheer van militairen in het algemeen en de cavalerie in het bijzonder.

Beeld: Cavaleriemuseum, NIHM

1938

Tanks testen de waterlinie

De tank, een innovatie uit de Eerste Wereldoorlog, werd door alle grote Europese mogendheden omarmd. Pas toen een nieuwe oorlog nabij leek, schafte ook de Nederlandse regering drie Franse Renault tanks aan. Niet om het land te verdedigen, maar om te testen of de waterlinie tegen een inval met dergelijke gevechtswagens op rupsbanden bestand was. Die bleek in orde.

Beeld: NIHM

1940

Duitse inval

De krijgsmacht werd eind jaren dertig uitgebreid en herbewapend. Toen de Duitsers op 10 mei 1940 binnenvielen, liepen zij het Nederlandse leger binnen vijf dagen onder de voet. Cavaleristen droegen, met paarden, motoren en pantserswagens bij aan de tijdelijke herovering van vliegveld Ypenburg.

Beeld: NIHM

1945

Tanks cadeau

Tijdens de oorlog drong het besef door dat een toekomstig Nederlands leger niet zonder tanks zou kunnen. Die kreeg het van Canada. Ze zouden naar de infanterie gaan. Maar met de oprichting van de Panterschool onder leiding van jonkvr Beelaerts van Blokland trok de cavalerie het wapen naar zich toe.

Beeld: NIHM

1955

Van Sherman tot Leopard

Nederland deed volop mee aan de wapenwedloop in de Koude Oorlog. In de jaren vijftig verving de Britse Centurion de afgedankte Sherman-tank. Vijftien jaar later werd de Duitse gevechtstank Leopard 1 verkozen, waarvan Nederland er op het hoogtepunt bijna duizend bezat. De Leopard 2 volgde in 1983.

Beeld: NIHM

1966

Cavalerie ere-escorte

Bij het huwelijk van prinses Beatrix en Claus von Amsberg werd een militaire traditie van voor WOII in ere hersteld. Twee pelotons van de cavalerie begeleiden de Gouden Koets. Sindsdien rijdt het ere-escorte met de koninklijke familie weer mee bij huwelijken, begrafenissen en op Prinsjesdag.

Beeld: Spaarnestad

1997

Bosnië en Herzegovina

Na de val van de Muur veranderde de rol van de Nederlandse krijgsmacht. De dienstplicht werd afgeschaft en het aantal tanks geleidelijk teruggebracht. Nog één keer werd de Leopard 2 ingezet: voor de vredesmacht in voormalig Joegoslavië. Het voertuig werd niet gebruikt om te vechten, maar om de strijdende partijen te imponeren.

Beeld: AP

2011

Het laatste schot

In april kondigde minister Hillen van Defensie aan dat hij de laatste zestig Nederlandse tanks verkoopt om 1 miljard euro te bezuinigen. Ze zijn, na een ceremonieel laatste schot, per direct stilgezet. Na het regiment Huzaren Prins Alexander verdwijnen nu ook die van Sytzama en Prins van Oranje en blijven slechts de verkenners Huzaren van Boreel bestaan.

Beeld: Defensie NRC 060811 / RL

Minister Hillen bezuinigt een miljard op defensie. De cavalerie wordt het hardst getroffen. De familie Van Diepenbrugge vreest het eind van een traditie van generaties.

Dom, dapper, deftig – en trots op tank en paard

DOOFEMILIE VAN OUTEREN

Zijn vader heeft het hem afgeraden, maar Andrew van Diepenbrugge wil toch bij de cavalerie. Twintig jaar is hij en hij hoopt later huzaar te worden. Net als zijn vader, luitenant-generaal Tony van Diepenbrugge, inmiddels buiten dienst. In de voetsporen van zes generaties Van Diepenbrugge-militairen vóór hem. „Toen ik klein was, moest ik er niets van hebben. Vooral omdat mijn vader zo vaak weg was, op uitzendingen en oefeningen”, herinnert Andrew zich.

Nu zijn die uitzendingen juist deel van het avontuur dat Andrew voor ogen heeft. „Toen ik ouder werd, is het toch gaan kriebelen.” Niet onder druk van de familiegeschiedenis. Nooit gepusht. „Mijn vader vraagt zich juist af of het met alle bezuinigingen nu wel verstandig is.” Van Diepenbrugge senior maakt zich zorgen over het gebrek aan mogelijkheden binnen het leger in het algemeen en de cavalerie in het bijzonder. „Maar sinds ik heb uitgesproken dat dit is wat ik wil, betrap ik hem er toch op dat hij trots is”, zegt Andrew.

Trots is de chique cavalerie altijd geweest. Trots op de paarden waarop het ruitervolk tot in de vorige eeuw tegen vijandelijke legers ten strijde trok en verkenningen uitvoerde. Trots op het machtige tankwapen dat daarna hét manoeuvre-element van het slagveld werd. Trots op de sterke band met de koninklijke familie. En trots op de saamhorigheid, de tradities en het decorum van de meer dan vier eeuwen oude militaire eenheid. ‘Dom, dapper en deftig’, het negatieve stempel dat de cavalerie van andere legeronderdelen kreeg, wordt gedragen als een geuzennaam.

In veel gegoede families was het generatieslang vanzelfsprekend om officieren der cavalerie te leveren. De geschiedenis van de ruitertij is doorspekt met baronnen, jonkheren en dubbele achternamen: Beelaerts van Blokland, Van Tuyll van Serooskerken, Van den Wall Bake. „Wie vroeger bij de cavalerie wilde, moest zijn eigen paard meebrengen”, vertelt vader Tony van Diepenbrugge (60). „Dat kon alleen de bovenlaag van de samenleving zich veroorloven.”

Maar die tijd is voorbij, de moderne cavalerist is geen sherrydrinkende

heer van stand die teert op zijn familietraditie. Andrew is afgewezen op de officiersopleiding, de KMA in Breda. Ze weten daar dondersgoed wie zijn vader is. „Maar daarom word ik nog niet zomaar aangenomen”, zegt hij. „In deze tijd kunnen ze bij defensie de allerbeste mensen kiezen. Er zijn heel veel kandidaten voor weinig plekken. Toen ik solliciteerde, had ik alleen een havo-diploma. Te weinig bagage.” Daarom studeert hij nu veiligheidskunde in Enschede. Daarna meldt hij zich opnieuw bij de KMA.

Minister Hans Hillen (CDA) bezuinigt een miljard euro op defensie. Eén op de zes banen verdwijnt en duizenden militairen wacht gedwongen ontslag. De cavalerie is met het afschaffen van de laatste zestig tanks het hardst geraakt. De vuurkracht is de zwarte baretten ontnomen, twee van de drie regimenten worden opgedoekt. Wat rest is één enkele verkenningseenheid: de Huzaren van Boreel. Precies het regiment waar Andrew zijn zinnen op gezet heeft, maar toch: de cavalerie is ontwapend en verliest zijn rol van betekenis.

Zijn grootvader kent Andrew van Diepenbrugge alleen van verhalen. In zijn ouderlijk huis in Epe prijkt een foto van zijn opa met prins Bernhard, van wie hij jarenlang de adjudant was. Andrew weet dat zijn grootvader in de oorlog drie jaar als krijgsgevangene doorbracht in Polen en Oekraïne. Dat Jacques Philippe ‘Poeti’ van Diepenbrugge als jonge luitenant, samen met diens vader, luitenant-kolonel Jan Jacob van Diepenbrugge, in mei 1940 vocht om Ypenburg, komt hem maar vaag bekend voor. „Wij hebben het nooit zo over onze ‘heldendaden’”, zegt Tony. Hij kreeg als kind wel veel mee van de oorlogservaring van zijn vader. „Dat hij in kampen had gezeten en ont-snapt was, maakte op kinderen natuurlijk meer indruk dan de gevechten bij Ypenburg.” Via zijn vader kreeg hij de moderne en de traditionele kant van de cavalerie mee. „Toen ik opgroeide, was mijn vader een echte tankerman, maar hij was voor de oorlog nog te paard begonnen.”

Na de Eerste Wereldoorlog was fors in de cavalerie gesneden. Het was de tijd van de pacifistische beweging, van het gebroken gewertje. Onder

druk van de economische crisis en een paardenschaarste waren de Nederlandse ruiteregimenten gehalveerd. Veel cavaleristen moesten zich voortaan per fiets verplaatsen. Een vernedering voor de paardenmannen die zich altijd verheven hadden gevoeld boven het voetvolk van de infanterie. Om zich daarvan te distantiëren, hielden de cavaleristen op de fiets hun tenue aan: paardrijbroek en rijlaarzen mét sporen.

Vóór de oorlog had de cavalerie de reputatie een weinig professionele, wat studentikoze club te zijn. Er werd niet paardgereden om te vechten, maar om olympische prijzen. Er werd uitgebreid gedineerd, gedronken, gezongen en aan regimentsdansen gesjord. Pas vlak voor Hitler met zijn tanks in een *Blitzkrieg* Europa veroverde, was gepoogd de Nederlandse legermacht weer op te pompen qua mankracht en uitrusting.

„Vóór de oorlog was voor mijn vader al duidelijk dat de tijd van de paarden was afgelopen en het leger op een andere leest geschoeid moest worden”, zegt Tony van Diepenbrugge. Zijn vader droeg er niet alleen toe bij dat Nederland in de Koude Oorlog meedeed aan de wapenwedloop door honderden Duitse Leopard-tanks aan te schaffen. Tegelijkertijd zorgde hij ook voor het bewaken van de oude tradities. Poeti van Diepenbrugge was in 1956 één van de oprichters van de militaire ruitersportvereniging ‘Te Paard’.

Wie te paard of in een tank zit, overziet het slagveld en bezit de slagkracht in het open terrein waar ca-

valeristen zich van nature gevoelen. Tactisch bleef deroldus hetzelfde en dankzij het nieuwe voertuig won de cavalerie sterk aan gewicht binnen het leger. Intussen leefde het corporale karakter voort. Tony van Diepenbrugge: „Het bleef een speciale club, mede doordat de zonen van gegoede families die tijdens hun dienstplicht voor de landmacht kozen, vrijwel altijd de cavalerie verkozen.”

Het einde van de Koude Oorlog betekende het einde van de dienstplicht en nu dan ook van de tank. Menig (oud-)cavalerist heeft zich geroerd sinds minister Hillen in april zijn bezuinigingen bekendmaakte. Niet alleen omdat hun ‘speeltje’ verdwenen is, maar omdat ze geloven dat de wereld te onveilig is om het machtigste wapen af te schaffen. Marineschepen en luchtmachthelikopters zijn door de Tweede Kamer nog gered, maar de cavalerie vond geen gehoor.

Tony van Diepenbrugge leidde als divisiecommandant in Bosnië nog de laatste *battle group* waarbij Nederland zijn tanks inzette. Als verkenner van Boreel heeft hij geen vanzelfsprekende

band met de tank, maar het baart hem wel zorgen dat de landmacht het veelzijdige wapen kwijt is. Het uitkleden van de cavalerie doet hem ook twijfelen aan de carrièremogelijkheden van zijn zoon. „Ik snap dat Andrew de handelingsvrijheid zoekt die de verkenners hebben, omdat ze buiten het zicht van de commandant opereren. Maar misschien moet hij toch nadenken over de infanterie. Daar ligt nu het zwaartepunt.”

Van Diepenbrugge vraagt zich af of de cultuur van de cavalerie tegen de tijd bestand zal zijn. Het is nu aan de Huzaren van Boreel om het cultu-

rele erfgoed te bewaken en bijvoorbeeld de verjaardagen van de vier oorspronkelijke regimenten te vieren. „De saamhorigheid en traditie-beleving zijn hier toch sterker dan bij andere wapens. Maar wie kan het voortzetten?”

De vader merkt de gevolgen van de verschraling bij het cavalerie ere-escorte. Dat werd in 1966 in ere hersteld om de Gouden Koets op Prinsjesdag en bij koninklijke huwelijken en begrafenissen te begeleiden met twee bereden pelotons. Van Diepenbrugge is voorzitter van de stichting die dat met vrijwilligers organiseert. „De vraag is of we het escorte op termijn nog wel kunnen blijven vullen nu er steeds minder beroepscavaleristen en reservisten zijn die kunnen paardrijden.” Misschien moet de selectie zich niet meer tot de cavalerie beperken. „Want die wordt veel te klein om er in de toekomst voldoende ruiters uit te halen.”

Ook al wordt zoon Andrew alsnog aangenomen op de militaire academie en leeft de cavalerie nog een generatie voort in de familie Van Diepenbrugge, de hippische traditie is er niet mee gered. Voor het ere-escorte hoeft Tony niet op Andrew te rekenen. Hij heeft zijn zoon nooit echt leren paardrijden. Die koos voor een teamsport: hockey.

Sint Joris en de draak, symbool van de cavalerie
Flip Franssen